

ELFOGADÁSUNK HATÁRAI

SZKA_210_40

A modul szerzője:
Sallai Éva

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

10. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Az elfogadás és el nem fogadás élményének tudatosítása					
A	<p>A tanár ismerteti a foglalkozás témáját. Kiosztja a Hol van a határ című listát, és megkéri a tanulókat, hogy mindenki jelölje be a saját lapján, hogy mennyire tartja elfogadhatónak az ott leírt viselkedést. Az egyéni kitöltés után 5-6 fős csoportok alakulnak, és a kitöltött listák alapján megállapítják, hogy melyik az a 10 viselkedés, amit az adott kör nem fogad el. A szóvivők ismertetik ezeket, a tanár pedig összesítést készít belőlük a táblán. Ebből megállapítható, hogy melyek azok a viselkedésformák, amelyet az osztály egésze a leginkább elutasít. Végül arról beszélgetnek, hogy az ember hangulatát alapvetően meghatározza, mennyire elfogadhatók számára a környezetében tapasztalt viselkedési formák.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Személyes érzések azonosítása és a közös gondolkodásba való beemelése</p> <p>Önismeret Hitelesség Véleményalkotás Együttműködés</p>	<p>Egyéni munka – saját gondolatok rögzítése</p> <p>Csoportmunka – vélemények egybevetése és összegzése</p> <p>Frontális munka – irányított beszélgetés</p>	D1 (Feladatlap)	Tábla, kréta

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Elfogadott és el nem fogadott viselkedések az osztályban					
A	<p>A tanár kiteszi a P1 alapján készített posztert. Minden diák választ egy mondatkezdést az A és a B oszlopból is, és egy-egy kis cédulára írva befejezi azt oly módon, hogy egy osztálytársa konkrét viselkedését idézi fel. Ezután ismét összeállnak a korábbi csoportok, és az egyéni megoldásokat egy közös listában összegzik – két oszlopban felragasztva a cédulákat.</p> <p>Az elfogadható és nem elfogadható viselkedések listái két nagy csoportban felkerülnek a falra. Aki szükségét érzi, rákérdezhet arra, hogy egyes cédulák miért kerültek ide vagy oda. Ezt követően arról beszélgetnek, hogy milyen szerepet játszik a különféle viselkedések elfogadása és el nem fogadása a mindennapjainkban.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>A viselkedési formák osztályon belüli elfogadottságának jelzése</p> <p>Kritikai gondolkodás Tolerancia Írásbeli szövegalkotás Együttműködés</p>	<p>Egyéni munka – vélemények megfogalmazása</p> <p>Csoportmunka – vélemények összegzése</p> <p>Frontális munka – irányított beszélgetés</p>	<p>Kis papírcsíkok Írószerek</p> <p>Hosszú papírcsíkok</p> <p>Papírragasztók Ragasztógyurma</p>	P1 (Hiányos mondatok)
II/b Szülői interjú (Házi feladat)					
A	<p>A diákok megkapják D2 feladatlapot, amelynek segítségével szüleik véleményét rögzítik a témával kapcsolatban. A kitöltött lapot magukkal hozzák a következő órára.</p> <p style="text-align: right;">45 perc</p>	<p>A generációk közötti tőréskülönbségek azonosítása</p> <p>Kommunikáció Reflexió</p>	<p>Egyéni beszélgetés a szülőkkel, és elemzés írása</p>	D2 (Feladatlap)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/c A generációk közötti különbségek					
A	Itt kezdődik a második tanóra. A tanulók megbeszélik, hogy általában milyen viselkedést fogadnak szívesen a szülők és mit utasítanak el. Ezt a képet összevetik az előző órán kirajzolódott diákvéleményekkel. 5 perc	A házi feladat tanulságainak összefoglalása Szóbeli kommunikáció	Frontális munka – irányított beszélgetés		
II/d Mitől függenek az elfogadás határai?					
	A tanulók 3-4 fős csoportokat alakítanak. Minden csoport kap egy poszter mintát (D3), egy csomagolópapírt és egy kártyacsomagot (D4). A minta alapján rajzoljanak egy nagy táblázatot, és csoportosítják a kapott kártyákat a táblázat szempontjai szerint, majd felragasztják azokat a megfelelő helyre. Ezután két csoport egymás mellé teszi elkészült poszterét, és összehasonlítják a döntéseiket. Megbeszélik, hogy mi lehet az eltérések oka. A szószólók röviden elmondják a többieknek, hogy milyen választ találtak erre a kérdésre. Végül közösen megpróbálják összefoglalni, hogy mi mindentől függ, hogy mit fogadunk el, és mit nem. 25 perc	Az elfogadás feltételeinek mérlegelése Nyitottság Véleményalkotás kritikai gondolkodás Önismeret Vitakészség	Csoportmunka – közös döntéshozatal	D3 (Poszter minta) D4 (Viselkedési kártyák) Ragasztó	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/e Amikor minket nem fogadnak el					
A	<p>A tanár elmondja, hogy valamennyien viselkedhetünk úgy, ahogyan ez mások számára nem elfogadható. Ezután minden diák kap legalább 1, legfeljebb 3 cédulát, amelyre egyenként felírja azokat a rá jellemző viselkedési formákat, amelyek szerinte társai számára zavaróak lehetnek. Név nem szerepel a papírokon. A cédulákat bedobják egy dobozba. Egyenként kihúzzák és felolvassák ezeket, az osztály pedig kézfeltartással megszavazza, hogy az adott viselkedést inkább elfogadhatónak, vagy inkább elfogadhatatlannak tartja-e. Mindenki egyénileg továbbgondolhatja a problémát abból a szempontból, hogy vajon min tud változtatni saját maga elfogadtatása érdekében. Erről az osztály előtt nem szükséges beszélni.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Néhány olyan saját viselkedésem azonosítása, amin jó lenne változtatni</p> <p>Önismeret Önkritika Problémaérzékenység</p>	<p>Egyéni feladat – saját gyengeségek azonosítása</p> <p>Egész csoportos gyakorlat – szóforgó, véleménynyilvánítás</p>	<p>Üres cédulák Írószer</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Ami segíti, illetve gátolja az elfogadást					
A	<p>A tanár két posztert tesz fel a falra, fejlécükön a következő mondatkezdetekkel: AZ ELFOGADÁST SEGÍTI...; AZ ELFOGADÁST GÁTOLJA...</p> <p>A tanulók sorra kimennek, és az odakészített vastag filctollakkal felírják a megfelelő lapra az odaillő válaszaikat. Ezek a válaszok jó alapot képezhetnek egy, a témáról folytatott további foglalkozáshoz.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Az elfogadást segítő és gátló viselkedések tudatosítása</p> <p>Összefüggéslátás Kritikai gondolkodás Véleményalkotás</p>	<p>Egész csoportos gyakorlat – közös poszter készítése</p>	<p>Csomagolópapír Ragasztógyurma Színes filctollak</p>	<p>P2 (Útmutató) P3 (Háttér-információk)</p>

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 Mondatkezdetek

Az elfogadható és elfogadhatatlan viselkedések felidézéséhez

A Számomra elfogadható viselkedések	B Számomra elfogadhatatlan viselkedések
Tetszett, amikor...	Nem tetszett, amikor...
Jól esett, amikor...	Zavart, amikor...
Élveztem, amikor...	Idegessé váltam, amikor...
Csodálgattam, amikor...	Dühös voltam, amikor...

Segíthetnek a következő példák

Jól esett, amikor Ildikó ajándékot hozott a születésnapomra.
Élveztem, amikor Jóska jó poénokat mondott az órán.
Tetszett, amikor Balázs vitába szállt a matektanárral.
Nem tetszett, amikor Kati letagadta a házi feladatot.
Zavart, hogy a barátnőm nem hívott meg a születésnapjára.
Idegessé váltam, hogy Peti állandóan belenézett a dolgozatomba.

P2 Útmutató

A közösen elkészítendő poszter kívánatos gondolati elemei

A foglalkozást záró gondolatok összegzésekor mindenképp jó, ha a felsorolásban megjelennek a következők:

Nehezíti az elfogadást:

Ha egy viselkedés meglep bennünket.
Ha egy viselkedést nem vagyunk képesek megérteni.
Ha egy viselkedés a saját értékrendünktől nagyon eltér.
Ha egy viselkedés másoknak fájdalmat, kárt, bánatot okoz.

Segíti az elfogadást:

Ha tudunk különbséget tenni a viselkedés és a személy között.
Ha vannak ismereteink a helyzetek, viselkedések megértéséhez.
Ha jobban megismerjük a nehezen elfogadható viselkedésű embereket.
Ha arra gondolunk, hogy nem képesek másként viselkedni, pedig talán szeretnének.
Ha a morális megítélés helyett megismerő-megértő beállítódással fogadjuk a viselkedéseket.

P3 Háttér információk

A pozitív odafordulásról és az elfogadásról

1. Az elfogadás olyan pozitív érzelmi odafordulás a másik ember felé, amely nem a tulajdonságoknak, viselkedésnek szól, hanem a személynek, aki önmagában érték.
 2. Nem feltétele a viszonzóság!
 3. Olyan beállítódás, amely kifejezi, hogy a személy több mint viselkedéseinek összessége.
 4. Az elfogadásnak vannak természetes határai: létezhetnek olyan emberek, akikkel szemben nem tudunk meleg együttérzőek lenni, de ez a saját korlátaink miatt van. Például előítéleteink, érték-konfliktusaink, feldolgozatlan konfliktusaink.
 5. Az elfogadás a légkör egészében válik átélhetővé, olyan légkörben, ahol érezhetjük és kifejezhetjük az odafordulást, az érzelmi melegséget.
 6. Az elfogadás többnyire a kommunikáció nem verbális csatornáin keresztül történik. Az elfogadás légköre a személyiség fejlődésének optimális feltételét biztosítja, és annak a jognak a tiszteletét jelenti, hogy mindenki a saját értékei szerint irányíthassa az életét.
 7. A pedagógusok körében tapasztalható nagyobb ellenállás a feltétel nélküli elfogadással szemben azzal magyarázható, hogy iskolakultúránkra jellemző erős normatív szabályozás miatt a követelmények feladásával azonosítják. Nehezen értelmezik a következő állítást: A személy fontosabb, mint a teljesítménye.
 8. Az elfogadás nem morális megközelítés, hanem lelki teljesítmény. Közvetlen kapcsolatban, konfliktushelyzet esetén is, az érett személyiségű ember feladata elsősorban nem a másik magatartásának gyors morális megítélése, hanem a viselkedés okának, körülményeinek megismerése, megértése. A viselkedés ránk gyakorolt hatásának elmondásával sokkal valószínűbb, hogy a másik eljut a belátásig, melynek során megérti saját viselkedését, annak súlyát.
 9. Az elfogadó, pozitív beállítódás csak mentálisan egészséges embertől várható el.
 10. A lelki egészség egyik legfontosabb eleme az önelfogadás, ami mások feltétel nélküli elfogadásának feltétele. Az tud másokat elfogadni, aki számára vannak emberek, akik őt elfogadják, értékelik, megbecsülik, és aki a maga elfogadásában már előrehaladt.
- A feltétel nélküli elfogadás, pozitív elismerés alapvető humán szükséglet, mindent átható és állandó.